

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3ObdoK/5/2023
Identifikačné číslo spisu:	8821200493
Dátum vydania rozhodnutia:	24.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8821200493.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Pramukovej a JUDr. Andrey Sedláčkovej v spore žalobkyne JUDr. Mgr. Zuzany Slávikovej, Prešov, Terchovská 4391/30, IČO: 50457543, správkyne obchodnej spoločnosti REMI plus, spol. s r.o. v konkurze, Nižný Hrabovec 200, IČO: 36 503 177 proti žalovanému G. P., G., narodenému XX. B. XXXX., zastúpenému advokátkou JUDr. Janou Čepčekomou, Humenné, Námestie slobody 2, pošta I., IČO: 42343224, o určení neúčinnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 5Cbi/7/2021, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. apríla 2023 č. k. 5CoKR/6/2022-206, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie o d m i e t a .
- II. Žalovaný m á voči žalobkyni n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. júna 2022 č. k. 5Cbi/7/2021-140 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) rozhodol o žalobou uplatnenom nároku žalobkyne na určenie neúčinnosti právneho úkonu, a to 1) rozhodnutia jediného spoločníka z 15. októbra 2018, predmetom ktorého bolo schválenie prevodu celého 100 % obchodného podielu v obchodnej spoločnosti REMI STS, spol. s r.o. [v súčasnosti pod názvom BARNA GROUP s. r. o., pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“)], Humenné, Mierová 94, IČO: 36 503 045 (ďalej len „REMI STS“) z jediného spoločníka, JUDr. M. P., G. I. XXX, narodeného XX. Q. XXXX (ďalej len „dlžník“) na žalovaného ako spriaznenú osobu - brat (ďalej len „rozhodnutie“), ako aj 2) zmluvy o prevode obchodného podielu z 15. októbra 2018, predmetom ktorej bol prevod celého 100 % obchodného podielu v spoločnosti REMI STS z jediného spoločníka, dlžníka, na žalovaného (ďalej len „zmluva o prevode obchodného podielu“), tak, že prvým výrokom žalobu zamietol a druhým výrokom priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. O odvolaní žalobkyne proti rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 20. apríla 2023 č. k. 5CoKR/6/2022-206 (ďalej len „napadnutý rozsudok“). Prvým výrokom rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil

a druhým výrokom rozhodol, že stranám sporu nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Z odôvodnení rozhodnutí súdov nižšieho stupňa vyplýva, že žalobkyňa sa domáhala určenia neúčinnosti vyššie uvedených úkonov voči žalovanej ako správkyňi úpadkyne. Ukrátenou mala byť konkurzná podstata, v ktorej je zaradená pohľadávka vo výške 12 500 eur ako zmluvná pokuta vzniknutá titulom porušenia povinnosti dlžníka ako štatutárneho orgánu úpadkyne podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Žalobkyňa poukazovala na to, že podľa riadnej účtovnej závierky spoločnosti REMI STS zostavenej za účtovné obdobie kalendárneho roka 2017, ktoré predchádzalo účtovnému obdobiu, v ktorom došlo k prevodu obchodného podielu z dlžníka na žalovaného, mal obchodný podiel dlžníka v spoločnosti REMI STS hodnotu

25 194 eur, ktorá sa rovnala hodnote čistého obchodného imania, pričom dlžník previedol obchodný podiel odplatne za cenu 6 640 eur, čo predstavuje len 26 % hodnoty čistého obchodného imania, teda deklarovaná odplata nedosiahla ani polovicu hodnoty, z čoho

je zjavné, že obchodný podiel bol prevedený za neprimerane nízku cenu.

Tvrdila, že išlo o jediný relevantný majetok dlžníka, prevodom ktorého sa zmari úhrada záväzku vo výške 12 500 eur.

4. Zamietnutie žaloby rozsudkom súdu prvej inštancie je založené na tom, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno, keď nepreukázala splnenie všetkých podmienok odporovateľnosti právneho úkonu (odsek 77. a 82. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie).

Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie pritom konkrétne vyplýva, že pokiaľ žalobkyňa tvrdila, že hodnota obchodného podielu bola vyššia ako bola uvedená v odporovateľnom právnom úkone, zatťažovalo ju v tomto smere dôkazné bremeno (odsek 78.).

Zároveň súd prvej inštancie poukázal na to, že nemohol vychádzať z údajov vlastného imania spoločnosti (REMI STS) vo výške 25 194 eur, keďže účtovná závierka bola vyhotovená

k 31. decembru 2017 a k uzatvoreniu zmluvy o prevode obchodného podielu došlo

15. októbra 2018 (odsek 80.). Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že súdom bola aplikovaná sudcovská koncentrácia konania vo vzťahu k návrhom žalobkyne vykonať dokazovanie potvrdením o hodnote obchodného podielu, ktoré žalobkyňa urobila na poslednom pojednávaní. Žalobkyňa nepredložila návrh včas, vyžadovalo by si to nariadenie ďalšieho pojednávania a vykonanie ďalších úkonov súdu. Navyše žalobkyňa neuviedla, z akého dôvodu oneskorene predkladá svoje skutkové tvrdenia, prečo nemohla predložiť prostriedky procesného útoku skôr, najmä, keď na pojednávaní konanom 15. marca 2022 boli vyjadrenia žalovaného také, že smerovali práve k popretiu ekvivalentnosti (vzhľadom na kontext chýba „sumy“ alebo „hodnoty“, pozn. najvyššieho súdu) zaplatenej za prevádzaný obchodný podiel (odsek 88.).

5. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že pre odvolací súd bola určujúcou okolnosťou práve absencia dôkazu o hodnote obchodného podielu v čase vykonania právneho úkonu (odsek 19. a 20.), pričom dôkazné bremeno vo vzťahu k hodnote obchodného podielu ku dňu prevodu znášala žalobkyňa, ktorá mala o tom vedomosť od začiatku konania

(odsek 25. a 26.).

Dovolenie

6. Proti napadnutému rozsudku v celom rozsahu podala v zákonom stanovenej lehote žalobkyňa dovolanie, ktorým sa domáha zrušenia napadnutého rozsudku a rozsudku súdu prvej inštancie a následne vrátenia veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

7. Dovolenie dôvody žalobkyňa vymedzila vadou podľa § 431 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) v spojení s dôvodom prípustnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Porušenie jej práva na spravodlivý proces vidí v tom, že odvolací súd porušil pravidlo rovnosti zbraní sporových strán, nedodrжал pravidlo rozdelenia dôkazného bremena a porušil jej právo oboznámiť sa a vyjadriť sa k dôkazom protistrany a navrhovať dôkazy. Citovala tiež § 421 ods. 1 písm. a) CSP, avšak tento dovolací dôvod neodôvodnila podľa § 432 CSP.

8. Žalobkyňa namietala, že odvolací súd sa nedostatočne oboznámil s postavením jednotlivých aktérov

sporu, čo deklarovala poukazom na časť odseku 25. odôvodnenia napadnutého rozsudku, v zmysle ktorého žalobkyňa „...mohla už skôr navrhnúť ako dôkaz výsluch osoby, ktorá viedla účtovníctvo pre úpadcu v rozhodnom čase“. Uviedla, že pokiaľ

na pojednávaní konanom 27. mája 2023 navrhla vypočuť svedka, ktorý by mohol

mať vedomosti o hodnote obchodného podielu, mala na mysli účtovníka, ktorý viedol účtovníctvo pre spoločnosť REMI STS, a nie pre úpadkyňu, keďže namietanými právnymi úkonmi bol prevedený obchodný podiel v spoločnosti REMI STS, a nie v spoločnosti úpadkyne.

9. Podľa žalobkyne odvolací súd odôvodnil rozhodnutie tým, že hodnotu prevedeného majetku (obchodného podielu) nepreukázala znaleckým posudkom čo je jediný akceptovateľný dôkaz o hodnote potrebný pre úspešné odporovanie. Poukázala na to, že na vyhotovenie znaleckého posudku je nevyhnutné, aby účastník mal k dispozícii finančné prostriedky

na úhradu znaleckého dokazovania a zároveň aj podklady potrebné pre znalecké dokazovanie, akými sú účtovné knihy obchodnej spoločnosti. Ako konkurzný správca majetku úpadkyne žalobkyňa nemá prístup k účtovným knihám spoločnosti REMI STS a rovnako by ho nemal

ani iný veriteľ. Už v odvolaní žalobkyňa upozornila, že vo vzťahu k cudzím obchodným spoločnostiam má prístup len k účtovným závierkam zverejneným v Registri účtovných závierok MF SR, resp. k účtovným závierkam uloženým v Zbierke listín Obchodného registra. Nemá možnosť dostať sa k účtovníctvu (účtovným knihám) spoločnosti REMI STS,

a preto môže tvrdiť hodnotu majetku, ktorý odporovanými právnymi úkonmi ušiel, len tak,

že pri stanovení hodnoty použije § 61 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „ObZ“) a primerane § 61 ods. 2 ObZ, čo aj v žalobe urobila, pričom na podporu svojho tvrdenia predložila súdu účtovnú závierku za účtovný

rok 2017 a v priebehu výsluchu svedka poukázala aj na verejne prístupnú účtovnú závierku

za účtovný rok 2018. Súd nižšieho stupňa neodôvodnil, prečo aplikácia § 61 ods. 1 a 2 ObZ nie je akceptovateľná, a to aj napriek tomu, že odvolací súd v ods. 21. odôvodnenia napadnutého rozsudku dal najavo, že vie, že žalobkyňa nemá podklady na vypracovanie znaleckého posudku. Na jednej strane si teda odvolací súd uvedomuje, že žalobkyňa nemá prístup k podkladom potrebným na znalecké dokazovanie, no na druhej strane takéto znalecké dokazovanie

od nej požaduje, ak chce byť v spore úspešná. V čase podávania žaloby, ako aj v období prebiehajúceho sporu, v konkurznej podstate neboli dostatočné finančné prostriedky, ktoré

by mohli byť použité na takéto dokazovanie. Žalovaný je osobou, ktorá má podklady

pre znalecké dokazovanie, resp. vie, kde tieto podklady treba hľadať; ten sa totiž stal v dôsledku odporovaných právnych úkonov spoločníkom a konateľom spoločnosti REMI STS.

Žalovaný neskôr obchodný podiel v spoločnosti REMI STS previedol na inú osobu, no znovu len on pozná túto inú osobu, len on vie, čo sa stalo s účtovníctvom spoločnosti REMI STS

a kde sa môže nachádzať.

10. Z uvedeného (odsek 9. odôvodnenia tohto rozhodnutia) je podľa žalobkyne zrejmé,

že vo vzťahu k znaleckému dokazovaniu chýba rovnosť príležitostí. Podklady pre znalecké dokazovanie sú pre žalovaného prístupnejšie ako pre ňu, pričom toto jej slabšie postavenie

by malo byť pre odvolací súd štandardne známe. Na túto absenciu rovností zbraní odvolací súd upozornila vo svojom odvolaní, no odvolací súd sa s tým nevysporiadal trvajúc na tom,

že dôkazné bremeno znaleckého dokazovania zaťažuje výlučne žalobkyňu.

Žalobkyňa namietala, že odvolací súd opomenul princípy spravodlivého procesu; nemožno spravodlivo očakávať od sporovej strany navrhovanie dôkazu, na vykonanie ktorého sporová strana nemôže mať podklady a ani prostriedky, pričom na nerovnosť zbraní súd prvej inštancie upozornila, no ten sa ju nepokúsil napraviť.

11. Žalobkyňa mala za to, že súd prvej inštancie mal na vyrovnanie šancí strán sporu možnosť využiť niekoľko postupov, no ani jeden z nich neaplikoval.

Napríklad mohol od žalovaného požadovať splnenie si vysvetľovacej povinnosti.

V tej súvislosti poukázala na rozsudok najvyššieho súdu z 11. apríla 2017 sp. zn. 3Cdo/2/2016. Ďalej mohol aplikovať § 189 a § 190 CSP vo vzťahu k OČTK. Uviedla, že súd informovala

o tom, že žalovaný previedol obchodný podiel na tzv. bieleho koňa, čo je predmetom trestného konania. Súdu ponúkla oznámenie čísla trestného konania a odvolaciemu súdu v prílohe odvolania predložila uznesenie OČTK, ktoré jej bolo doručené. OČTK v rámci vyšetrovania mohol zaistiť účtovníctvo v

takom rozsahu, že by bolo možné zistiť hodnotu prevedeného podielu na účely tohto civilného sporu. Súd prvej inštancie na to nereagoval. OČTK by musel zapožičať civilnému súdu dôkaz zaistený v trestnom konaní, ak sa mu podarilo zaistiť účtovníctvo spoločnosti REMI STS v potrebnom rozsahu. V záujme zachovania rovnosti zbraní mohol súd napokon aplikovať aj inštitút obráteného dôkazného bremena. Odvolací súd správne posúdil žalobkyňinu dôkaznú situáciu, keď v odseku 26. odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol, že žalobkyňa nemá peniaze a ani podklady na vypracovanie znaleckého posudku, avšak napriek tomu túto dôkaznú situáciu nijako explicitne nevyhodnotil; podľa žalobkyne sa len dá sa odvodiť, že v tom nevidí slabšie dôkazné postavenie a potrebu niečo v postavení strán naprávať.

12. Žalobkyňa konštatovala, že žalovaný nepredložil dôkaz, ktorý by svedčil o tom, že hodnota obchodného podielu v deň prevodu bola výrazne nižšia ako peňažná náhrada, ktorú si žalobkyňa v konaní uplatňuje. Voči slovnému spochybneniu žalovaného, „za ten rok sa mohlo udiť bárs čo“, stála účtovná závierka. Súd nižšieho stupňa nevysvetlili, prečo takému spochybňovaniu bez predloženia dôkazu prisúdili vyššiu mieru pravdepodobnosti ako účtovnej závierke.

13. Žalobkyňa ďalej uviedla, že žalovaný spochybňovaním predloženej účtovnej závierky ako dôkazu o hodnote prevedeného majetku označil svoje skutkové protitvrdenie, nepodoprel ho však žiadnymi dôkazmi. Súd prvej inštancie sa s tvrdením stotožnil bez toho, aby vyzval žalovaného na predloženie dôkazu, ktorý tvrdeniu svedčí, a neurobil tak ani potom,

čo v priebehu výsluchu dlžníka žalobkyňa upozornila, že k radikálnej zmene hodnoty čistého obchodného imania nedošlo ani na konci kalendárneho roka, v ktorom došlo k uzavretiu odporovaných právnych úkonov. Súd prvej inštancie nevysvetlil, prečo túto dôkaznú povinnosť od žalovaného nepožadoval ako ani to, na základe čoho mal preukázať, že hodnota obchodného podielu sa v priebehu roka 2018 mohla radikálne znížiť a následne opäť radikálne zvýšiť, z cca 25 000 na hodnotu cca 6 000 a späť. Žalobkyňa odvolací súd na túto nelogickosť a rozpor s realitou upozornila, no ani tento sa k uvedenému postupu súdu prvej inštancie nevyjadril.

14. Ďalej žalobkyňa poukázala na to, že v odvolaní upozornila na problematickosť akceptácie ručne vyplneného tlačiva príjmového pokladničného podkladu ako relevantného dôkazu, ktorý súd ho akceptoval bez jeho prepojenia na účtovné predpisy. V záujme dosiahnutia spravodlivého procesu nie je možné takýto listinný dôkaz vyhodnocovať inak ako inštitút finančného práva so všetkým, čo k tomu patrí, a k takémuto „inému“ postupu by sa sudy uchýľovať nemali. Odvolací súd aj túto odvoláciu námietku obišiel bez povšimnutia.

15. Žalobkyňa tiež namietala, že súd porušil jej právo vyjadriť sa k výsluchu svedka a odmietol vykonať ňou navrhnuté dôkazy, ktoré predniesla na pojednávaní uskutočnenom

27. mája 2022. Súd jej nedal dostatočný časový priestor na oboznámenie sa s výpoveďou svedka, ale na tom istom pojednávaní, keď bol svedok vypočutý, ukončil dokazovanie.

Svedok pritom poskytol výpoveď, z ktorej vyplynuli ďalšie otázky vo vzťahu k skutkovému stavu. Súd sa s týmito otázkami nevysporiadal. Napr. v priebehu výsluchu dlžníka žalobkyňa ponúkla žalovanému možnosť podložiť svoje tvrdenia o zaplatení za obchodný podiel iným, hodnovernejším dôkazom, a to daňovým priznaním. Svedok na túto ponuku odpovedal,

že si daňovú povinnosť nesplnil, na čo súd nezareagoval a vo výsledku porušenie daňových povinností zo strany svedka pripísal na ťarchu žalobkyne. Odvolací súd jej návrh, aby svedok predložil daňové priznanie odignoroval, podľa neho som nepreniesla dôkazné bremeno späť

na žalovaného, pričom od nej požadoval nereálne dôkazy, ktoré „by vyvracali prijatie predmetnej sumy...“ (odsek 23. odôvodnenia napadnutého rozsudku. Odvolací súd odignoroval aj jej upozornenie na škodlivé následky, ktoré z toho pre obchodnú prax a pre vymožitelnosť práva plynú (napr. že neplniť si zákonné povinnosti sa oplatí). Pri navrhovaní vykonať ďalšie dôkazy mala žalobkyňa na mysli dôkazy, ktorými disponuje OČTK v trestnom konaní.

Súd prvej inštancie tieto návrhy neakceptoval. Podľa odvolacieho súdu to bol len „... nie včas vykonaný pokus o zvrátenie rozhodnutia súdu prvej inštancie...“ (odsek 25. odôvodnenia napadnutého rozsudku). Podľa názoru žalobkyne odvolací súd odobril postup, ak súd prvej inštancie vyžaduje znalecký posudok od strany, ktorá tento dôkaz nemôže navrhnúť vykonať

a zároveň ak súd prvej inštancie dokazovanie ukončí v okamihu, keď táto strana navrhne aspoň oporné body vo vzťahu k poznatku, kto by mohol mať podklady pre vyhotovenie znaleckého posudku. V otázke

odmietnutia vykonať dôkaz poukázala na uznesenie najvyššieho súdu z 26. februára 2020 sp. zn. 4Cdo/158/2019, v odseku 23. odôvodnenia ktorého sú opísané dôvody oprávňujúce súd odmietnuť vykonať navrhovaný dôkaz. Žalobkyňa mala za to, že odmietnutie žalobkyninho návrhu na vykonanie dôkazov, ktoré by mohli priniesť odpoveď na otázku hodnoty obchodného podielu v deň prevodu, nespadá pod žiaden v citovanom rozsudku vymedzený dôvod. Vyjadrenie k dovolaniu

16. Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že súd prvej inštancie sa správne a zákonne vysporiadal s podanou žalobou, ako aj s dôkazmi, ktoré boli zabezpečené do spisu. Žalobkyňa podľa neho nepredložila dôkazy, ktoré by potvrdzovali opodstatnenosť žaloby.

Súd neporušil pravidlo rovnosti zbraní, nedošlo ani k porušeniu práva žalobkyne z dôvodu nedodržania pravidla rozdelenia dôkazného bremena, súd rovnako neporušil jej právo oboznámiť sa a vyjadriť sa k dôkazom protistrany, keďže bola prítomná na pojednávaniach a mala možnosť hodnotiť výpovede svedkov ako aj žalovaného a mala právo klásť otázky,

čo urobila. Žalobkyňa nebola právnym úkonom ukrátená a nepredložila k svojim tvrdeniam relevantné a presvedčivé dôkazy. Mala dostatok času, aby od podania žaloby uviedla konkrétne meno a priezvisko svedka, o ktorého má ísť, ak navrhovala na pojednávaní vypočuť svedka, ktorý by mohol mať vedomosť o hodnote obchodného podielu, resp. uviedla, z akej spoločnosti by mal byť alebo o akého svedka jej vlastne išlo, a nie navrhovať neurčitú osobu až v roku 2023. K 27. máju 2023 mala žalobkyňa ako správkyňa úpadkyne finančné prostriedky

na zabezpečenie znaleckého posudku. Žalobkyňa nepredložila jednoznačný dôkaz o hodnote obchodného podielu k dátumu prevodu, ako ani žiaden dôkaz k tvrdeniam uvádzaným v žalobe a na pojednávaniach. Žalovaný má preto za to, že nie je dôvod na podanie dovolania žalobkyňou.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“) ako súd dovolací

(§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) a s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa [§ 429 ods. 2 písm. a) CSP], bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobkyne treba odmietnuť [§ 447 písm. c) CSP].

18. Podľa § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere,

že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19. Podľa § 431 ods. 1 a 2 CSP, dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť

iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

20. Podľa § 447 písm. c) CSP, dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

21. Rozsudkom súdu prvej inštancie bolo rozhodnuté o samotnej žalobe, a teda o materii konania, t. j. o veci samej. Napadnutý rozsudok bol vydaný na podklade odvolania podaného proti rozsudku súdu prvej inštancie, a to v časti týkajúcej sa žalobou uplatneného nároku. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, keď posudzoval správnosť rozhodnutia vydaného o otázke, vyriešenie ktorej sa daným rozhodnutím meritorne končilo.

Preto najvyšší súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je rozhodnutím vo veci samej v intenciách prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP.

22. Celkový záver o prípustnosti dovolania však závisí okrem iného od toho, či v konaní došlo k vade uvedenej v § 420 písm. f) CSP (ktorú žalobkyňa ako dovolací dôvod uplatňuje). To možno vyvodíť len zo samotného dovolania, a to konkrétne z tzv. vady zmätočnosti

ako dovolacieho dôvodu vymedzeného v dovolaní spôsobom predpokladaným v § 431 CSP.

23. Z obsahu dovolania vyplýva, že žalobkyňa namieta voči procesnému postupu súdov nižšieho stupňa súvisiacemu so znaleckým dokazovaním hodnoty obchodného podielu

ku dňu jeho prevodu (odsek 9. až 11. a čiastočne aj odsek 15. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Žalobkyňa však pritom nesprávne vyhodnotila, že napadnutý rozsudok je odôvodnený tým, že nepreukázala hodnotu obchodného podielu práve znaleckým posudkom a že tento je jediným

akceptovateľným dôkazom v tomto smere pre úspešné odporovanie (prvá veta odseku 9. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Toto tvrdenie totiž nevyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku a ani z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie.

Odvolací súd výslovne nevyklúčuje iné dôkazy pre stanovenie hodnoty obchodného podielu ku dňu jeho prevodu, znalecký posudok však považuje za relevantný dôkaz (odsek 26.).

Čo sa týka súdu prvej inštancie, ten poukázal na to, že vyčíslenie hodnoty obchodného podielu musí zodpovedať reálnemu stavu v spoločnosti, vo vzťahu k čomu citoval časť z odôvodnenia rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave z 11. októbra 2018 sp. zn. 4To/80/2018.

Najvyšší súd vyníma z neho nasledovné: „Hodnota obchodného podielu sa spravidla stanovuje podľa vyhl. č. 492/2004 Z. z. o stanovení hodnoty majetku, v zmysle ktorej sa všeobecnou hodnotou majetku rozumie výsledná objektivizovaná hodnota majetku, ktorá je stanovená znaleckým odhadom....“. Z uvedeného vyplýva, že aj súd prvej inštancie považoval znalecký posudok za relevantný dôkaz, nie však za výlučný, a to aj vzhľadom na použité slovo „spravidla“ v citovanej časti rozhodnutia. Ako vyplynulo z konštatlačnej časti odôvodnenia tohto rozhodnutia (odsek 5., ale aj 4.), dôležitý bol záver súdu o potrebe preukázania hodnoty obchodného podielu ku dňu prevodu, čo zaťažovalo žalobkyňu, pričom toto dôkazné bremeno neustála. Súd nižšieho stupňa tak pre úspešné odporovanie nepožadovali (netrvali ani na tom, že by dôkazné bremeno znaleckého dokazovania zaťažovalo žalobkyňu) znalecké dokazovanie, ale všeobecne dôkaz o hodnote obchodného podielu v relevantnom čase, čo má svoj racionálny podklad, keďže hodnota obchodného podielu v čase jeho prevodu je určujúca na preukázanie neekvivalentnosti zmluvy o prevode obchodného podielu a v konečnom dôsledku toho, či ide o ukracujúci právny úkon (odsek 28. odôvodnenia tohto rozhodnutia).

24. Námietky žalobkyne tak vzhľadom na uvedené nie sú relevantné pre správnosť procesného postupu súdov nižšieho stupňa. Najvyšší súd však považuje za vhodné reagovať na žalobkynine tvrdenia dotýkajúce sa rovnosti strán sporu a dôkazného bremena.

Zákon (§ 253 ods. 2 CSP) predpokladá, že strana sporu znáša náklady spojené so znaleckým dokazovaním nariadeným súdom. Rovnako je to tak aj v prípade súkromného znaleckého posudku, kde to vyplýva z povahy veci. Strana sporu znáša aj následky spojené s neuhradením preddavku na účely znaleckého dokazovania (§ 253 ods. 3 CSP), ako aj v konečnom dôsledku za následok spočívajúci v prípadnom neunesení dôkazného bremena.

Strana sporu je v závislosti od svojej finančnej situácie a svojho informačného deficitu, či už vo vzťahu k rozhodujúcim skutočnostiam ako takým alebo k dôkazom na ich preukázanie, schopná vyhodnotiť úspešnosť v konaní. Nedostatok finančných prostriedkov nebol ako taký dôvodom pre odlišný prístup súdu k stranám sporu. Žalobkyňa navyše ani nevyužila priestor pre právne posúdenie procesnej otázky, či strana sporu oslobodená od súdneho poplatku priamo zo zákona môže byť oslobodená od povinnosti zložiť preddavok v zmysle § 253 ods. 2 CSP s poukazom na § 254 CSP. Vyžadovalo by sa však v prvom rade, aby navrhla nariadiť znalecké dokazovanie, čo však žalobkyňa v konaní neurobila.

25. Druhou situáciou je absencia podkladov pre znalecké dokazovanie, prípadne aj pre uplatnenie iného dôkazného prostriedku. Ak žalobkyňa nedisponuje takými podkladmi, bráni jej to jedine v tom, že sama nemôže pristúpiť k zabezpečeniu vypracovania súkromného znaleckého posudku, prípadne odborného vyjadrenia, a k jeho následnému predloženiu v konaní, prípadne nemôže tieto podklady na priamo predložiť ako dôkazy do konania, čo však nebránilo tomu, aby navrhla nariadenie znaleckého dokazovania alebo uplatnenie iného relevantného dôkazného prostriedku. Informačný deficit na podklady pre znalecké dokazovanie je predpokladaný priamo zákonom, a to v § 210 CSP, keď strane alebo inej osobe môže súd uložiť okrem iného, aby ustanovenému znalcovi predložila potrebné veci a podala mu potrebné vysvetlenia. Preto žalobkyňa môže tvrdiť hodnotu majetku, ktorý odporovanými právnymi úkonmi ušiel tak, že pri stanovení hodnoty použije § 61 ods. 1 a 2 ObZ, nie však úspešne, keďže jej informačný deficit nemá vplyv na objektívne posudzovanie hodnoty obchodného podielu ku dňu prevodu a následne toho, či odporovaný právny úkon je ukracujúci.

Žalobkyňa teda mohla tvrdiť, že v prípade zmluvy o prevode obchodného podielu išlo o ukracujúci právny úkon spočívajúci v neekvivalentnosti.

26. Žalobkyňa odôvodňovala splnenie podmienky odporovateľnosti práve neekvivalentnosťou prevodu obchodného podielu, keďže bol podľa nej prevedený za neprimerane nízku cenu (odsek 7. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie), pričom v dôsledku

prevodu obchodného podielu na tretiu osobu si v zmysle § 42b ods. 4 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) uplatnila právo na peňažnú náhradu, a to vo výške 12 500 eur, a teda vo výške ukrátenej pohľadávky (odsek 8. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a druhá strana č. I. 2). Neekvivalentnosť skutkovo opisovala práve poukazom na hodnotu obchodného podielu

na jednej strane a na odplatu za prevod na strane druhej, pritom však odkazovala na účtovnú závierku za účtovné obdobie 2017, hoci zmluva o prevode obchodného podielu bola uzatvorená v roku 2018.

27. Základnou podmienkou odporovateľnosti je preukázanie ukrátenia veriteľa.

Nie každý právny úkon dlžníka spôsobuje ukrátenie veriteľa. Vymedzenie ukrátenia veriteľa

je v právnej teórii viazané predovšetkým na zmenšenie majetku dlžníka, z ktorého

by sa mala uspokojiť veriteľova pohľadávka (5Obdo/84/2020). O ukracujúci právny úkon môže ísť vtedy, ak majetok dlžníka má v dôsledku odporovateľného právneho úkonu objektívne menšiu hodnotu v porovnaní so stavom pred týmto úkonom a zároveň zmenšenie jeho majetku má za následok, že veriteľ sa z tohto majetku nemôže uspokojiť, hoci nebyť odporovateľného právneho úkonu, bol by sa uspokojil [rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky

z 5. marca 2008 sp. zn. 30Cdo/2435/2006 (8/2009)]. Pri reálne ekvivalentných právnych úkonoch nedochádza k zmenšeniu majetku. O tom, že dlžníkove právne úkony ukracujú uspokojenie veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky, nesie bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno veriteľ (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo 17. decembra 2019 sp. zn. 24Cdo/719/2019).

28. Z hodnoty obchodného podielu a odplaty za jeho prevod žalobkyňa vyvodzovala

pre seba priaznivé dôsledky, keď nimi skutkovo odôvodňovala ukrátenie uspokojenia pohľadávky, pre ktoré podala žalobu. Preto vo vzťahu k týmto okolnostiam znášala dôkazné bremeno, a teda aj osobitne k hodnote obchodného podielu (m. m. II. ÚS 38/2015),

a to ku dňu jeho prevodu, keďže rozhodným okamihom pre posúdenie ekvivalentnosti prevodu dlžníkovho majetku je okamih jeho účinnosti [m. m. rozsudky Najvyššieho súdu Českej republiky z 12. júna 2008 sp. zn. 21 Cdo 4333/2007 (30/2009), 30. augusta 2011

sp. zn. 30Cdo/4254/2010, zo 17. decembra 2019 sp. zn. 24Cdo/719/2019, rozsudok Krajského súdu v Trnave z 11. septembra 2012 sp. zn. 24Co/233/2011].

29. Vo vzťahu k žalobkyňou tvrdenému neodôvodneniu neakceptovateľnej aplikácie § 61 ods. 1 a 2 ObZ súdmi nižšej inštancie najvyšší súd uvádza, že žalobkyňa v konaní pred súdmi nižšej inštancie ani netvrdila, že hodnota obchodného podielu sa určuje spôsobom podľa predmetných ustanovení zákona. Napriek tomu z rozhodnutí výslovne vyplýva, že hodnotu obchodného podielu nemožno určiť podľa účtovnej závierky zostavenej za účtovné obdobie 2017, teda nie spôsobom, ako to predpokladá § 61 ods. 2 ObZ pri určení výšky vyrovnacieho podielu spoločníka. Súdny nižšieho stupňa pritom vychádzali z toho, že k prevodu došlo v roku 2018 a účtovná závierka je zostavená za účtovné obdobie 2017 (najmä odsek 80. rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s odsekom 25. a 26. odôvodnenia napadnutého rozsudku).

Naviac žalobkyňa v dovolaní výslovne uviedla, v čom spočíva vada podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú považuje napadnutý rozsudok za nesprávny. Porušenie práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia však ako vadu napadnutého rozsudku neoznačila, a teda tvrdenie žalobkyne namierené voči odôvodneniu rozhodnutí súdov nižšieho stupňa nemožno ponímať v rovine nesprávnosti, pre ktorú dovolanie podáva. Primerane to platí aj vo vzťahu k iným tvrdeniam žalobkyne, ktoré smerujú voči odôvodneniu súdneho rozhodnutia

(napr. obsiahnutým v odseku 12., 13., 14. a 15. odôvodnenia tohto rozhodnutia).

30. Ak bola žalobkyňa v informačnom deficite ohľadom hodnoty obchodného podielu

ku dňu prevodu, nič jej nebránilo, aby na preklenutie tohto deficitu o tom vyrozumela súd a navrhla spôsob na jeho preklenutie, čo sa predpokladá aj v rozsudku najvyššieho súdu

z 11. apríla 2017 sp. zn. 3Cdo/2/2016, na ktorý žalobkyňa odkazovala, a vyplýva to aj z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2017 sp. zn. III. ÚS 651/2016 (44/2017). Tieto rozhodnutia sa však týkajú vysvetľovacej povinnosti, ktorú môže súd uložiť druhej strane sporu. V zmysle súčasnej právnej úpravy je povinnosť v takom ponímaní výslovne zakotvená v § 150 ods. 2 CSP, avšak súd posudzuje, či pristúpi k vyžiadaniu si ďalších skutkových tvrdení od protistrany. Preto je na strane sporu, aby dala súdu podklad pre jeho rozhodnutie.

Je ním preukázateľný a pravdepodobný úsudok o dôvodnosti a oprávnenosti uloženia vysvetľovacej povinnosti protistrane (GEŠKOVÁ, Katarína. § 185

[Rozhodnutie súdu o vykonaní dôkazov]. In: ŠTEVČEK, Marek, FICOVÁ, Svetlana, BARICOVÁ, Jana, MESIARKINOVÁ, Soňa, BAJÁNKOVÁ, Jana, TOMAŠOVIČ, Marek

a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 756, marg. č. 7.).

Ide napríklad o situáciu, kedy strana zaťažená dôkazným bremenom objektívne nemá a nemôže mať k dispozícii informácie o skutočnostiach významných pre rozhodnutie, avšak protistrana nimi disponuje (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo 16. decembra 2010

sp. zn. 22Cdo/883/2010).

31. Rovnako je na posúdení súdu, či pristúpi k uloženiu edičnej povinnosti podľa § 189 CSP alebo informačnej povinnosti podľa § 190 CSP, ktoré taktiež slúžia na preklopenie informačného deficitu strany sporu a ktoré možno uložiť aj iným osobám ako protistrane, pričom práve samotná edičná povinnosť by mohla slúžiť na získanie podkladov pre znalecké dokazovanie. Vždy však závisí od procesnej aktivity strany, ktorá znáša bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno, či odôvodní dôvodnosť postupu na prekonanie jej informačného deficitu, s tým, že táto nemá smerovať len k loveniu neurčitých dôkazov za účelom vytvorenia prípadu. V prejednávanom prípade tak bolo vhodné už v konaní pred súdom prvej inštancie poukázať na čisté obchodné imanie spoločnosti REMI STS v zmysle účtovnej závierky zostavenej

za účtovné obdobie 2017, ako aj za účtovné obdobie 2018, čo však žalobkyňa urobila

až v odvolacom konaní, hoci súdne konanie ako také začalo až v roku 2021 (to však neznamená, že by urobila procesnú aktivitu pre preklopenie jej informačného deficitu, pozn. najvyššieho súdu). Takáto aktivita navyše musí byť urobená včas, pretože na ňu možno uplatniť zákonnú alebo sudcovskú koncentráciu konania podľa § 153 a § 154 CSP. Rovnakému účelu slúži

aj zabezpečenie dôkazu a zabezpečenie dôkazného prostriedku prostredníctvom iného opatrenia súdu podľa § 345 CSP. Práve naposledy uvedený inštitút by bol podľa názoru najvyššieho súdu v tomto prípade vhodným, keďže ide o zisťovanie hodnoty obchodného podielu v spoločnosti, ktorý bol prevedený z dlžníka na žalovaného a následne aj zo žalovaného na tretiu osobu (odsek 29. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie).

32. Žalobkyňa však nenavrhol súdu, aby uplatnil niektorý zo spôsobov na preklopenie

jej informačného deficitu. V tomto ponímaní neformuluje ani dovolacie námietky, a teda

že by napriek jej procesnej aktivite súd nepristúpil k preklopeniu jej informačného deficitu. Dokonca mohla priamo navrhnúť aj nariadenie znaleckého dokazovania, a to už v samotnej žalobe, a teda by nemusela robiť procesnú aktivitu pre uplatnenie § 150 ods. 2 CSP, § 189

a § 190 CSP. K tomu navyše najvyšší súd dodáva, že vzhľadom na tvrdenie žalovaného v priebehu konania pred súdom prvej inštancie, že už nie je spoločníkom ani štatutárnym orgánom spoločnosti REMI STS (odsek 17. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie),

by žalobkyňa nemusela preukázať dôvodnosť uplatnenia § 150 ods. 2 CSP alebo § 189 CSP. Navyše ani v konaní nevyšlo najavo, že by potrebné podklady mal žalovaný alebo iná osoba. Pritom aj žalobkyňa mala v zmysle § 12 ods. 3 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

(ďalej len „zákon č. 530/2003 Z. z.“) bezodplatne prístupný výpis z obchodného registra týkajúci sa údajov spoločnosti REMI STS, a to aj v rozsahu údajov o osobe, ktorá

je štatutárnym orgánom spoločnosti podľa § 2 ods. 1 písm. e) zákona č. 530/2003 Z. z. a ktorá je v zmysle § 135 ods. 1 ObZ povinná zabezpečiť riadne vedenie predpísanej evidencie a účtovníctva. Žalobkyňa taktiež mohla navrhnúť vykonanie odborného vyjadrenia, výsluch dlžníka alebo žalovaného, resp. im klásť otázky za účelom zistenia hodnoty obchodného podielu, ktoré však nekládla (viď obsah zápisníc z pojednávaní č. I. 101 až 105 a č. I. 133

až 138) alebo výsluch osoby, ktorá bola v čase konania štatutárnym orgánom spoločnosti

REMI STS. V dovolaní však ani netvrdí, že by tak urobila. Z uvedených okolností tak vyplýva, že zákon predpokladá, že strana sporu nedisponuje informáciami alebo dôkazmi

na ich preukázanie. Ich absencia v dispozícii žalobkyne ako taká však nie je dôvodom

pre odlišný prístup súdu k stranám sporu.

33. Teda strana sporu, ktorá nedisponuje dôkazom alebo informáciami, či už vo vzťahu k rozhodujúcim skutočnostiam alebo k dôkazom na ich preukázanie, má byť procesne aktívna a využívať včas všetky

inštitúty predpokladané právnym poriadkom na zvrátenie vlastného informačného deficitu. Je zrejme, že žalobkyňa si ho ani neuvedomovala, keďže argumentovala a preukazovala hodnotu obchodného podielu nie ku dňu prevodu, ale podľa účtovnej závierky zostavenej za účtovné obdobie kalendárneho roka 2017. Pritom ani v konaní na súde prvej inštancie nepoukázala na ďalšiu účtovnú závierku zostavenú za účtovné obdobie kalendárneho roka 2018, a tak na predpoklad vyššej hodnoty ako je výška vkladu, s tým, že by uplatnila príslušné inštitúty vo vzťahu k určeniu hodnoty obchodného podielu k rozhodnému dňu. Žalobkyňa až v dovolaní namietala, že súd mohol aplikovať aj inštitút obráteného dôkazného bremena. Hoci rozhodnutia súdov nižšieho stupňa sú vo vzťahu k zamietnutiu žaloby založené na rovnakom dôvode, túto námietku nevzniesla už v odvolaní, i keď tak mohla urobiť, a preto najvyšší súd na túto dovoláciu námietku nebude prihliadať.

34. Žalobkyňa síce v odvolaní uvádzala, že nemala v dispozícii podklady, nenavrhol však v konaní vykonanie dôkazu na určenie hodnoty obchodného podielu ani aby súd preklenul jej informačný deficit. Súd prvej inštancie vyhodnotil návrh žalobkyne na vykonanie dokazovania na poslednom pojednávaní vo vzťahu k hodnote obchodného podielu (odsek 83. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie) vzhľadom na sudcovskú koncentráciu konania podľa § 153 ods. 2 CSP ako neskoro predložený, pretože žalobkyňa neuviedla, prečo ich nemohla predložiť skôr, a to najmä keď vyjadrenia protistrany smerovali k popretiu ekvivalentnosti (odsek 88. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie).

Vo vzťahu k uvedenému najvyšší súd uvádza, že žalobkyňa mala dostatočný časový priestor na procesnú aktivitu smerujúcu k preukázaniu hodnoty obchodného podielu, a to už od začiatku konania, pričom opak ani netvrdila. Čo sa týka návrhu na vypočutie osoby, ktorá by sa vedela vyjadriť k stavu spoločnosti REMI STS k 15. októbru 2018, najvyšší súd poukazuje na to, že žalobkyňa konkrétnu osobu neoznačila. Neurobila ani návrh na vykonanie dôkazu, ktorý by bol získaný v rámci trestného konania a na ktorého existenciu navyše poukazovala až v odvolaní. Návrh na vykonanie dôkazu je potrebné vymedziť jasne, presne a určito.

Inak ponecháva súdu na vyhodnotenie, aký dôkaz má súd vykonať, čo však zákonná úprava civilného sporového procesu neumožňuje, a to s výnimkou dôkazných prostriedkov a preukazovaných okolností predpokladaných v § 185 ods. 2 a 3 CSP, čo však nie je tento prípad. Vo vzťahu k návrhom na vykonanie dôkazov, ktoré žalobkyňa neurobila, poukazuje najvyšší súd na odôvodnenie v odseku 37. odôvodnenia tohto rozhodnutia, ktoré sa primerane vzťahuje na túto situáciu.

35. Dôkazné bremeno (k danosti dôkazného bremena odsek 26., 27. a 28. odôvodnenia tohto rozhodnutia) vo vzťahu k hodnote obchodného podielu ku dňu prevodu teda plne znášala žalobkyňa, keďže toto nebolo modifikované príslušnými inštitútmi pre prekonanie

jej informačného deficitu. Najvyšší súd považuje za racionálny záver súdu prvej inštancie, že účtovná závierka zostavená za účtovné obdobie 2017 nebola dostatočná a rovnako tak záver odvolacieho súdu o absencii dôkazu o hodnote obchodného podielu ku dňu jeho prevodu. Žalobkyňa nenamietala voči tomuto hodnoteniu účtovnej závierky zostavenej za účtovné obdobie 2017, ktorou preukazovala hodnotu obchodného podielu, spôsobom predpokladaným rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít [napríklad II. ÚS 279/2021, I. ÚS 275/2019 (45/2019) a 3Obdo/7/2022], a to napr. v súvislosti s otázkou tzv. miery dôkazu

(viď II.ÚS 716/2016). Otázka skutkových zistení síce môže byť predmetom dovolacieho konania, ale iba ak preskúmanému rozhodnutiu súdu možno pripísať atribút arbitrárnosti, ktorý môže byť naplnený i hodnotením dôkazov. Námietku týkajúcu sa arbitrárneho hodnotenia dôkazov je potrebné formulovať konkrétne a jasne uviesť, v čom spočívajú zjavné rozpory, protirečenia, v čom sú závery a úvahy súdu v rozpore s prirodzenou logikou a čo vnáša relevantné pochybnosti ústavnoprávneho charakteru do procesu hodnotenia dôkazov.

36. Z dôvodu uvedeného v prvej vete odseku 35. odôvodnenia tohto rozhodnutia nepovažuje najvyšší súd námietky žalobkyne o tom, že dôkazné bremeno o ekvivalentnosti právneho úkonu znášal žalovaný, za relevantné. Navyše žalobkyňa spôsobom predpokladaným v rozhodovacej praxi najvyšších súdnych autorít vo vzťahu k správnosti skutkových zistení

ani nenamietala, že by súdy nižšieho stupňa, resp. už súd prvej inštancie mal použiť § 151 CSP v spojení s § 186 ods. 2 CSP, a teda konkrétne, že hodnota obchodného podielu, ktorú tvrdila v žalobe, je nesporná, a neurobila tak ani v odvolaní. Z odôvodnení súdov nižšieho stupňa pritom vyplýva, že žalovaný uvádzal vlastné skutkové tvrdenia k hodnote obchodného podielu, ktoré popri tvrdeniach

žalobkyne neobstoja, a teda tvrdenia o inej výške obchodného podielu ako uvádzala žalobkyňa (odsek 77. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, prípadne bližšie druhá strana č. 1. 2). Pritom aj samotný žalovaný poukazoval na neunesenie dôkazného bremena žalobkyňou. Z rozhodnutí súdov nižšieho stupňa taktiež vyplýva názor, že žalobkyňa mala preukazovať hodnotu ku dňu prevodu, čo neurobila. Bez ohľadu na to, kedy si žalobkyňa uvedomila, že účtovná závierka je zostavená za účtovné obdobie 2017, a bez ohľadu

na podklade akej informácie (napríklad od súdu), žalobkyňa mala už od počiatku tvrdiť

a preukazovať okolnosti zakladajúce jej nárok podľa § 42a ods. 3 písm. a) OZ a § 42b

ods. 4 OZ, resp. poukázať na svoj informačný deficit, tento vymedziť a navrhnúť súdu spôsob jeho preklenutia, a to včas, a preto nemôže úspešne argumentovať tým, že sa neskôr dozvedela o nedostatočnosti takého dôkazu. Prípadne mohla namietať tak, ako to už najvyšší súd uviedol, priamo voči hodnoteniu dôkazov, resp. skutkovým zisteniam. Pokiaľ žalobkyňa namieta voči stotožneniu sa s protitvrdením žalovaného, toto bolo potrebné konkrétne špecifikovať,

aby najvyšší súd mohol bližšie skúmať prípustnosť a prípadne dôvodnosť námietky v dovolacom konaní. Stále však ide vo všeobecnej rovine o nerelevantnú námietku vzhľadom na v tomto odseku uvedené skutočnosti. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov nižšieho stupňa nevyplýva, že by súdy mali za preukázané zmeny hodnoty obchodného podielu v roku 2018, a ani to, že by išlo o dôležitú okolnosť, ktorá by bola podkladom ich rozhodnutia.

Tu najvyšší súd poukazuje na to, že z rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít vyplýva, že nie je porušením práva spravodlivý proces, ak súd nedá odpoveď na námietku strany sporu, ktorá nie je pre rozhodnutie podstatná [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva

(ďalej len „ESLP“) z 12. februára 2004 vo veci Perez proti Francúzsku, sťažnosť č. 47287/99; rozsudok ESLP z 19. apríla 1994 vo veci Van de Hurk proti Holandsku, sťažnosť č. 16034/90; rozsudok ESLP z 21. januára 1999 vo veci García Ruiz proti Španielsku, sťažnosť č. 30544/96; rozsudok ESLP z 29. augusta 2000 vo veci Jahnke a Lenoble proti Francúzsku, sťažnosť

č. 40490/98; IV. ÚS 115/03; III. ÚS 60/04; III. ÚS 689/2017 (72/2017); III. ÚS 333/2021; rozsudok ESLP z 9. decembra 1994 vo veci Ruiz Torija proti Španielsku, sťažnosť č. 18390/91; rozsudok ESLP z 9. decembra 1994 vo veci Hiro Balani proti Španielsku, sťažnosť č. 18064/91; rozsudok ESLP z 19. februára 1998 vo veci Higgins a ďalší proti Francúzsku, sťažnosť

č. 20124/92). Na uvedené poukázal aj odvolací súd (odsek 18. odôvodnenia napadnutého rozsudku).

37. Žalobkyňa vo vzťahu k námietke o odmietnutí vykonať ňou navrhnuté dôkazy špecifikovala, že navrhovala, aby svedok vypočutý na pojednávaní predložil daňové priznanie. V konaní vyšlo najavo, že žalobkyňa na pojednávaní uskutočnenom 27. mája 2022 kladla otázky dlžníkovi ako jedinému vypočúvanému svedkovi vo vzťahu k splneniu si svojej povinnosti podať daňové priznanie v dôsledku príjmu nad 6 000 eur (druhá strana č. 1. 135), avšak návrh na doplnenie dokazovania predložením daňového priznania nepodala.

Súd prvej inštancie tak nemohol zasiahnuť do procesného práva žalobkyne navrhovať dôkazy, keďže nemal o akom návrhu na vykonanie dôkazu rozhodnúť, a teda ani odôvodniť, prečo návrhu nevyhovel. Žalobkyňa naviac takúto námietku neuplatnila v odvolaní, hoci mohla, keďže sa týka konania v prvej inštancii. Najvyšší súd tak nie je oprávnený prihliadať

na námietku ako na dovoláciu, no aj v opačnom prípade by musel konštatovať, že k namietanej vade v tomto rozsahu nedošlo.

38. Pokiaľ žalobkyňa vo vzťahu k skutkovej okolnosti prijatia odplaty za prevod obchodného podielu namietala, že súd akceptoval ako relevantný dôkaz príjmový pokladničný doklad, a to bez jeho prepojenia na účtovné predpisy, najvyšší súd túto okolnosť samu o sebe nemožno považovať za nesprávny procesný postup súdu. Súť totiž v zmysle § 191 ods. 1 CSP hodnotí každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti. Ak by sa námietka týkala hodnotenia predmetného dôkazu ako takého, potom bolo potrebné ju formulovať konkrétne, a jasne uviesť, v čom spočívajú zjavné rozpory, protirečenia, v čom sú závery

a úvahy súdu v rozpore s prirodzenou logikou a čo vnáša relevantné pochybnosti ústavnoprávneho charakteru do procesu hodnotenia dôkazov [I. ÚS 275/2019 (45/2019)],

čo však z dovolania nevyplýva; nie je z neho ani zrejmé, ako konkrétne by sa mal taký dôkaz vyhodnocovať, pretože žalobkynine tvrdenia sú všeobecné a neurčité.

Žalobkyňa pritom v priebehu súdneho konania mohla navrhnúť vykonať ďalšie dôkazy, ktoré by boli

spôsobilé zmeniť skutkový záver o prijatí odplaty za prevod obchodného podielu (záver z hodnotenia príjmového pokladničného dokladu; odsek 35., 43. a 74. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie) tak, ako na to poukázali aj sudy nižšieho stupňa (odsek 74. a 77. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a odsek 23. odôvodnenia napadnutého rozsudku), pričom spochybnenie hodnoty vierohodnosti vykonaného dôkazu zákon výslovne pripúšťa (§ 191 ods. 2 CSP). Nad rámec uvedeného najvyšší súd dodáva, že § 569 ods. 1 OZ zakotvuje povinnosť veriteľa vydať tzv. kvitanciu, teda písomné potvrdenie o tom, že dlh bol úplne alebo čiastočne splnený. Skutočnosť, že takéto potvrdenie je na tlačive príjmového pokladničného dokladu, neznamená, že vzhľadom na jeho obsah nepotvrďuje zánik dlhu a že musí ísť o pokladničný doklad podľa § 2 písm. a) zákona č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov alebo účtovný doklad podľa § 10 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Kvitancia je súkromnoprávnou listinou, ktorá má povahu štandardného dôkazného prostriedku (SEDLAČKO, František, § 569 [Potvrdenie o splnení dlhu]. In: ŠTEVČEK, Marek, DULAK, Anton, BAJÁNKOVÁ, Jana, FEČÍK, Marián, SEDLAČKO, František, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Občiansky zákonník II. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 2153, marg. č. 3.).

39. Najvyšší súd už uviedol argumentáciu vo vzťahu k žalobkyným námietkam o odmietnutí vykonania navrhnutých dôkazov (odsek 34. a 37. odôvodnenia tohto rozhodnutia).

Vzhľadom na túto argumentáciu je tvrdenie žalobkyne, že odmietnutie vykonania návrhu nespĺňa parametre naznačené v odseku 23. odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu

z 26. februára 2020 sp. zn. 4Cdo/158/2019 (dôvody pre odmietnutie návrhu na vykonanie dôkazu), nepodstatné. Ak žalobkyňa neurobila kvalifikované návrhy, nemal súd podklad

pre ich odmietnutie, a ak by aj boli posúdené ako kvalifikované, súd mohol aplikovať sudcovskú koncentráciu konania (súd prvej inštancie na ňu poukázal), pričom v zmysle § 153 CSP je zákonným oprávnením súdu neprihliadnuť na procesné úkony strany sporu, teda

aj na návrhy na vykonanie dôkazov. Prípady ustálené najvyšším súdom pre oprávnené odmietnutie takých návrhov (4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018, 5Cdo/151/2019, 7Cdo/205/2019 a 5Cdo/107/2019; vyplývajúce aj z odseku 23. odkazovaného rozhodnutia vydaného vo veci 4Cdo/158/2019) je potrebné chápať v rovine dotvárania práva súdom.

Teda to nevyklučuje použitie tých zákonných ustanovení, ktoré súd výslovne oprávňujú alebo súdu výslovne ukladajú povinnosť neprihliadnuť na procesné úkony strany sporu.

40. Z predloženého spisu je zrejmé, že na pojednávaní uskutočnenom 27. mája 2022 pristúpil súd prvej inštancie k nariadeniu výsluchu jediného svedka v konaní, a to dlžníka.

Na výzvu súdu sám uviedol okolnosti týkajúce sa prevodu obchodného podielu a následne mu kládli otázky strany sporu, a teda aj žalobkyňa. Po ukončení výsluchu súd umožnil stranám sporu, a teda aj žalobkyňi, sa vyjadriť, čo aj využili. Na to súd nariadil vykonanie ako dôkazu určitej listiny a po jeho vykonaní umožnil stranám sporu, a teda aj žalobkyňi, sa vyjadriť,

čo aj využili. Následne súd umožnil stranám sporu, a teda aj žalobkyňi, záverečné prednesy,

čo aj využili. Súd prvej inštancie takýmto postupom dal zadosť právu žalobkyňi sa oboznámiť s výpoveďou svedka a vyjadriť sa k nej, keď mala možno sa vyjadriť k výpovedi svedka bezprostredne po ukončení výsluchu, ale aj v rámci prednesu svojej záverečnej reči.

Postup súdu, keď na danom pojednávaní súd vyhlásil dokazovanie za skončené a pojednávanie odročil za účelom vyhlásenia rozsudku, bol v súlade s ustanovením § 182 CSP v spojení

s § 219 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie tak svojím postupom neporušil žiadne kogentné zákonné ustanovenie a neznemožnil ním žalobkyňi, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva.

41. K poukazu žalobkyne na to, že z výpovede svedka vyplynuli ďalšie otázky vo vzťahu k skutkovému stavu, s ktorými sa súd nevysporiadal, pričom v priebehu výsluchu dlžníka ponúkla žalovanému možnosť podložiť svoje tvrdenia o zaplatení za obchodný podiel daňovým priznaním, na čo svedok uviedol, že si daňovú povinnosť nesplnil, najvyšší súd uvádza,

že žalobkyňa porušenie svojho práva v zmysle čl. 9 CSP vo vzťahu k výpovedi svedka v odvolaní neodôvodnila rovnakými okolnosťami (ďalšími otázkami, ktoré vyplynuli z výpovede) ako v prípade dovolania, hoci tak mohla urobiť. V takomto prípade mohla nastať situácia, že by podľa § 183 ods. 1

CSP išlo o dôležité dôvody pre odročenie pojednávania, napr. v intenciách tvrdení žalobkyne smerodajné, že z výpovede svedka vyplynula potreba doplniť dokazovanie a súd vzhľadom na neschopnosť žalobkyne označiť alebo predložiť dôkazy, súd žalobkyni určil lehotu na dodatočné splnenie tejto povinnosti podľa § 181

ods. 4 CSP. V konaní však nevyšlo najavo, že by žalobkyňa urobila akúkoľvek procesnú aktivitu (ani v rozsahu vyjadrenia na pojednávaní) na taký postup súdu a zároveň súd neurčil takú lehotu, a teda nebol dôvod pre odročenie pojednávania. Najvyšší súd preto ani v tomto rozsahu nezistil vadu zmätočnosti. Pokiaľ žalobkyňa tvrdila, že súd pripísal na jej ťarchu porušenie daňových povinností zo strany svedka, ani takýto záver z odôvodnenia rozhodnutí súdov nižšieho stupňa nevyplýva.

42. Najvyšší súd v súvislosti s prejednávanou vecou považuje za potrebné uviesť, že si je vedomý zákonom predpokladaných okamihov účinkov prevodov obchodných podielov v spoločnosti s ručením obmedzeným (§ 115 ObZ), a to najmä s prihliadnutím na nerozlišovanie medzi prevodom menšinového a väčšinového obchodného podielu účinnosťou zákona č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V tejto rovine však neboli robené žiadne dovolacie námietky.

43. Vzhľadom na vyššie uvedené najvyšší súd dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) CSP, keďže nezistil v konaní existenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP a žalobkyňa už v odvolaní neuplatnila námietky obsiahnuté v dovolaní, hoci tak mohla urobiť.

44. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP). O výške náhrady trov konania žalovaného rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP s odkazom na § 453 ods. 1 CSP).

45. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.